

Titel: Tiende Afsnit.

Citation: "Tiende Afsnit.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r01-shoot-chptrd1e15928.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Tiende Afsnit.

Slutuingsbestemmelser..... 182.

Den Opgave, som det foreliggende Udkast til en Lov om Strafferetsplejen stræber at løse, er ikke og kunde ikke være forskjellig fra den, hvis Løsning de flere ældre, hos os fremkomne Udkast om dette Emne have tilsigtet, nemlig Gjennemførelsen af de Reformer, som Grundlovens Ord og Ånd fordre. En Sammenligning mellem dette Udkast og hine ældre vil også vise, at det har en ikke ringe Del af sit Indhold tilfælles med dem. Navnlig gjælder dette om det Forslag, der af Regjeringen blev forelagt Rigsdagen i Året 1864, og til hvilket Kommissionen så meget mere var opfordret til at tage et særligt Hensyn, som det ved det Allerh. Refer. af 28de Febr. 1868 blev anvist Kommissionen til Grundlag for Behandlingen af Strafferetsplejen. En sådan Sammenligning vil imidlertid tillige vise, at det nu foreliggende Udkast ikke blot er felvstændigt i Formen, men at også dets Indhold i flere vigtige Punkter er nyt, og at Emnet i det Hele er blevet mere fuldstændigt gjenarbejdet, end tidligere har været Tilfældet. En væsentlig Grund hertil ligger i forandrede Forhold.

For det første er det ikke nu som før alene en Reform af Strafferetsplejen, hvorom Talen er. Kommissionens Hverv har været at udarbejde Forstag til en Reform af hele Retsplejen overensstemmende med Grundlovens Bud. Denne Omstændighed måtte ikke blot naturlig føre til en vis Ensartethed i den ydre Behandling af Opgavens forfjellige Dele, men den måtte nødvendigvis også påvirke Indholdet. De vigtige Grundsætninger, som Strafferetsplejen

har fælles med den borgerlige Retspleje, måtte såvidt mulig gennemføres på ensartet Måde. Det er tilstrækkeligt som Exempel på Indflydelsen heraf at gjøre opmærksom på eet Hovedpunkt. Ved Behandlingen af den borgerlige Retspleje kom Kommissionen til den Erkjendelse, at en virkelig Gjennemførelse af Mundtlighedsprincippet måtte udelukke en Appel i den Forstand, i hvilken den findes i den nu gjældende Proces. Men skulde Appellen opgives, måtte dette medføre den indgribende Forandring i den gjældende Ret, at Retsplejen i Første Instants Som Regel blev henlagt til Kollegialretter, hvilket atter gjorde en hel Omordning af den nuværende Retsorganisation nødvendig. Alt dette gjælder nu på samme Måde om Strafferetsplejen; thi Mundtlighedsprincippet er fælles. Og selv af rent ydre Grunde er det en Selvfølge, at den borgerlige Retspleje og Strafferetsplejen måtte bygges på en fælles Retsorganisation Som Grundlag. Derved var da en række af nye Hensyn og Forudsætninger givne, som ikke havde været tilstede, da de tidligere Udkast udarbejdedes. For disse var Hovedsagen egentlig kun det ene: Indførelse af nævninger. Nu måtte andre Former for en Straffesags Pådømmelse i Første Instants gjøres til Gjenstand for en ligeså omhyggelig Behandling fra nye Synspunkter.

Dertil kommer en anden meget væsentlig Omstændighed. Det er en Selvfølge, at man ved Indførelsen i danst Ret af den nye, ved Grundloven bebudede Strafferetspleje må søge Vejledning og Forbilleder i de store evro-

pæifke Stater, hvor de Institutioner, som Grundloven har for Øje, i længere eller kortere Tid have været i Virksomhed, og drage Nytte af de her indhøstede Erfaringer, samt af de videnskabelige Arbejder og Forhandlinger, hvortil Institutionen i disse Lande har givet Anledning. I denne Henfeende har der nu fundet en vigtig og indholdsrig Udvikling Sted i de År, der ligge efter Udarbejdelsen af Regjeringens ovenfor omtalte Forslag, en Udvikling, som dengang i al Fald endnu kun var i sin Begyndelse. Som bekjendt, er England med Skotland det oprindelige Hjemsted for de Institutioner, om hvis Indførelse i den danske Strafferetspleje der er Tale. først den franske Revolution gav Stødet til deres Overførelse til Fastlandets Stater. Det Første Land, hvor denne fandt Sted, var Frankrig. Selvfølgelig skete Overførelsen ikke uden meget væsentlige Ændringer. Den franske Straffeprocés kan ikke kaldes en blot Kopi af den engelske. Mange af de Ændringer, der gjordes, vare også utvivlsomt velgrundede. Der måtte ved Overførelsen gjøres en Sondring mellem det Fornuftige og Almene i de engelske Institutioner og det mere Tilsældige, ved særlige engelske Forhold og historiske Forudsætninger Betingede. På den anden Side er det også vist, at mange Forandringer hvilede på et mangelfuldt Kjendskab til den engelske Ret og deraf flydende Misforståelser. Et stort Fortrin havde den franske code d'instruction criminelle fremfor den engelske Straffeprocésret derved, at den gav en systematisk, let overstuelig og tilgængelig Fremstilling af Strafferetsplejens Ordning, medens den engelske på mange spredte Bud og på Praxis hvilende Ret ofte er tvivlsom, altid vanskelig at trænge ind i. Året 1848 bragte Tyskland ligesom Danmark Tilsagnet om en Reform i Strafferetsplejen efter det engelsk-franske Forbillede. Og delte Tilsagn blev i Tyskland meget hurtigt indfriet. I Årene 1848—1850 fik de fleste

daværende tyske Stater en ny Ordning af Straffeprocessen. Men disse Love gav med en ganske enkelt Undtagelse, nemlig den brunsvigske Straffeprocesslov af 1849, ikke nogen selvstændig Behandling af Opgaven. Den engelske Ret kjendte man Lidet til fra Første

Hånd. Man holdt sig sågodtsom udelukkende til det franske Forbillede. Dette lå så meget nærmere, som de tyske Rhinlande havde bevaret den i Århundredets Begyndelse indførte franske Proces, der således i en Årrække havde udgjort en Bestanddel af den i Tyskland gjældende Ret Under disse Omstændigheder kunde den tyske Lovgivning fra hin Tid ikke betragtes som et tredje, jævnbyrdigt Led i Rækken af de Ordninger, til hvilke der ved Arbejdet på at overføre de nye Institutioner til Danmark måtte tages Hensyn. Således var Forholdet i Hovedsagen, da Regjeringens Udkast hos os blev udarbejdet. Fra Tyskland var intet væsentligt selvstændigt eller nyt Bidrag til Sagens Behandling at hente. Kun den engelske og franske Ret stod som Forbilleder. Det er hint Udkasts ubestridelige Fortjeneste og et Fortrin, det havde i Sammenligning med de allerfleste tyske Love fra 1848 — 50, at det ikke udelukkende holdt sig til den franske Proces, men i renere Skikkelse overførte Meget fra den engelske Ret, som i de fleste dagjældende Love på Fastlandet var misforstået og forvansket.

Da Kommissionen skred til Behandlingen af Strafferetsplejen, vare Forholdene i den omtalte Retning meget forandrede. Tyskland var trådt ind i Rækken af de Lande, til hvis Lovgivning der måtte tages særligt Hensyn, og hvis Retsvidenskab ydede vigtige Bidrag til den rette Besvarelse af mange Spørgsmål af indgribende Betydning for Strafferetsplejens Reform. Var Tyskland kommet sent, havde det nu kastet sig over Opgaven med så meget større Iver. Medens der i England og Frankrig iagttages en vis Stilleståen på disse Områder, have baade Principspørgsmål og Enkeltheder i Tyskland været Gjenstand for levende Forhandlinger i Skrifter, Juristforsamlinger og Folkerepræsentationer. Den engelske Ret er bleven dyrket og bragt til Klarhed. Nye Synspunkter ere opstillede, som ikke sjælden ere bedre grundede i Forholdets Natur end både den engelske og franske Rets Ordning. Om end denne Bevægelse langt fra var og endnu ikke er på alle Punkter nået til Afslutning, stod dog Lovgivningen heller ikke stille. Det er tvertimod be-

tegnende for Tidsrummet, at sågodtsom alle tyske Stater havde fået nye reviderede Straffeprocesslove, der stadig og jævnt have ført den gjældende Ret frem til Fyldestgørelse af de Fordringer, som Videnskaben havde skaffet Anerkjendelse, eller at der idetmindste forelå Udkast, sigtende til en sådan Revision. I Første Række stod, hver for sig udmærkende sig ved ejendommelige Fortrin, den badenske Lov af 1864, den württembergfke af 1868, den sachsiske ligeledes af 1868, det preussiske Udkast af 1865, og endelig det østrigske Udkast af 1867. Der kunde for Kommissionen ikke være Tvivl om, at den burde drage Nytte af dette betydelige i Tyskland udførte Arbejde. Det lå så meget nærmere, som det måtte erkjendes, at de danste Forhold og Samfundstilstande, til hvilke de nye Institutioner skulde afpasses, ofte havde større Lighed med de tyske end med de franske eller engelske Forhold og Tilstande. Kommissionen stod således også af denne Grund på en anden Måde ligeoverfor Opgaven end Forgjængerne.

Som alt bemærket, var det langt fra, at den Reformbevægelse i Tyskland med Hensyn til stræfferetsplejen, hvis Resultater Kommissionen måtte søge at drage Nytte af, var afsluttet, da den begyndte sit Arbejde. På forholdsvis sene Stadier af dette er der i Tyskland fremkommet meget betydningsfulde Lovgivningsarbejder. De to vigtigste er den østrigske Straffeprocesslov af 1873 samt Udkastet til en fælles Straffeprocesslov for hele det tyske Rige. Den første slutter sig dog væsentlig til det ældre østrigske Udkast, som Kommissionen fra Begyndelsen har kunnet tage Hensyn til. Den bevarer navnlig de Ejendommeligheder, hvorved hint Udkast adskilte sig fra de almindelige tyske Love og Udkast, og i hvilke Kommissionen havde set den rigtige Løsning af visse vigtige spørgsmål, jfr. navnlig hvad der bemærkes ved Udkastets 4de Afsnit, Kap. I. om Betingelserne for en Anklages Henvisning til Hovedforhandling. Det sidstnævnte Udkast foreligger i 3 Skikkelser*) fra Årene 1873 og 1874. I den sidste Form er det vedtaget af Forbundsrådet og derefter forelå den tyske Rigsdag i den

*) Henvisningerne i det Følgende gjælde Udkastet i dets sidste Skikkelse, hvor ikke Andet udtrykkelig er sagt.

i Slutningen af Året 1874 begyndte Session. Dette Udkast adskiller sig i ikke få Henseender fra de tidligere tyske Love og Udkast. På Grund af det Tidspunkt, på hvilket det fremkom, har det imidlertid for Kommissionen for Størstedelen kun havt Betydning til lævnførelse med de Resultater, til hvilke den var kommen. Herved har det imidlertid vist sig, at de utvivlsomme Fremskridt, som dette Udkast indeholder, i Reglen allerede vare optagne af Kommissionen. På de Punkter, hvor væsentlige Afvigelser findes, kunde Kommissionen så meget mindre finde Anledning til at for« andre sit Udkast efter det tyste, som det her oftest gjaldt Punkter, hvor dette, som også af den tyske Kritik er gjort gjældende ikke tilfredsstillende de Krav, der stilles af Videnska. ben efter det Standpunkt, den nu indtager.

Det bebøver neppe særlig at bemærkes, at Kommissionens Medlemmer ikke altid have været enige om de theoretiske Synspunkter, der måtte lægges til Grund for Besvarelsen af de mange, meget omtvistede Spørgsmål, som Reformen af Strafferetsplejen fremkalder. Når de ikke desto mindre med Undtagelse af et enkelt Medlem, W. Ussing, som i det følgende*) særlig har gjort Rede for sin Opfattelse, have kunnet forene sig om det foreliggende Udkast, således at der i dette kun på eet Punkt fremtræder en Meningsulighed, så have nogle Medlemmer dog ikke været uden Betænkelighed ved at slutte sig til så vidt gående Forandringer,

som Udkastet vil medføre. Om de nemlig end med Andre — tilsammen det overvejende Flertal i Kommissionen — erkjende de Principer, der ligge til Grnd for Udkastet, for absolut rigtige og ligeledes indrømme, at en Gjennemførelse deraf i det Væfentlige på den Måde, som Udkastet tilsigter, i ethvert Fald må være det endelige Mål, så have de dog ment, at de Overgangsformer, gennem hvilke man i andre Lande er gået over fra Inkvisitionsprincippet til Anklageprocessen, ikke alene hidrøre fra Misforståelser, men have en naturlig Grund i Overgangens Vanskelighed, og disse med-

*) Se den S.183 O.ff. vedsøjede Udtalelse, ligeoverfor hvilken kommissiones øvrige Motiverne til udkast til Lov om domsmagtens Domsmagtens Ordning m.m.

lemmer have derfor antaget, at lignende Overgangsformer i flere Retninger bedre vilde svare til de her forhåndenværende Kræfter, som netop gennem disse Former formentes naturligst at ville kunne udvikles til at fyldestgøre de store Krav, som Udkastets Ordning unægtelig stiller. Imidlertid have disse Medlemmer dog sluttelig troet at kunne tiltroede Udkastet, idet de ere gåede ud fra, at dets Ordning også hos os kan gennemføres uden at udsætte Retssikkerheden for Fare, men rigtignok kun under den Forudsætning, at man ikke vil stye de Ofre, som ville udfordre« for på anden Måde, navnlig gennem Politiorganisationen, at give det Offentlige fornødne Midler ihænde til kraftigt at værne Samfundet ligeoverfor Forbydelser. Andre af Kommissionens Medlemmer, hvis principielle Standpunkt snarere vilde føre videre end Udkastet, erkjende, at det under de givne Forhold og, når Henfyn tages til det Standpunkt, på hvilket Strafferetsplejen andetsteds på det evropæiske Fastland befinder sig, må Være Fremtiden forbeholdt mulig at gennemføre en på visse Punkter endnu mere indgribende Reform. Som Udkastet foreligger, tør det i al Fald stille sig i Række med de Love og Udkast fra Nutiden, som føre Reformen videst.

Til Forklaring af Stoffets Ordning i Udkastet skal følgende bemærkes:

De to Første Afsnit indeholde, hvad der kunde kaldes Lovforslagets almindelige Del, idet de i dem indeholdte Forskrifter angå Forhold, der ere fælles dels for de forskellige Former af Straffeprocessen, dels for de forskellige Stadier, gennem hvilke en Straffesag bevæger eller kan bevæge sig, fra Efterforskningen og indtil dens endelige Afslutning, eller som, om end af en mere særlig Karakter, ligge udenfor Stræffesagens Gang (jfr. f. Ex. Første Afsnit Kap. III.) nødvendigheden eller Hensigtsmæssigheden af at forudskikke sådanne almindelige Bestemmelser, som det Første Afsnit indeholder, kan ikke være Tvivl undergivet og har gjort sig gjældende også i tidligere Udkast samt på tilsvarende Måde i Lovudkastet om den borgerlige Retspleje. Kun om Grænsen for, hvor Meget der her bør medtages, kan der tænkes forskellige Meninger. Den Forkjel, som i så Henseende på enkelte

Punkter viser sig imellem dette Udkast og Udkastet til Processen i borgerlige Domssager, har en naturlig Forklaring i Gjenstandens Forskjellighed. Navnlig er det den for Straffeprocessen ejendommelige Forundersøgelse og det Trin af Sagen, på hvilket der er Spørgsmål om en rejst Anklages Henvisning til Hovedforhandling, der på den ene Side opfordrer til at tage noget Mere med, f. Ex. de Bestemmelser, som findes i Afsnittets Kap. X, men som i andre Retninger nødvendigvis må indskrænke Området, navnlig hvad angår de almindelige Grundsætninger for Procesmåden. At det dernæst også er rigtigt at samle som et for hele Straffeprocessen fælles Parti de Forskrifter, der findes i Forstagets 2det Afsnit under Overskriften „om Midler til Opnåelse af Straffesagers Formål“, derfor er det et vægtigt Vidnesbyrd, at denne Vej er fulgt i alle de nyere fremmede Straffeprocesslove og Udkast. Det er navnlig Hensynet til, at der såvel før som efter, at Anklage er rejst, kan blive Spørgsmål i det Mindste om de fleste af de her omhandlede Forholdsregler, som gjør, at enhver anden Ordning dels bliver mindre naturlig, dels vil medføre Gjmtagelser og dog udsætte for, at Synspunkter og Spørgsmål blive upåagtede, der ved den samlede, for alle Processtadier fælles Behandling ikke så let kunne undgå Opmærksomheden. Det Anførte finder også særlig Anvendelse på de Partier i det 2det Afsnit, som handle om Bevismidlerne. Disse ere nemlig i Straffeprocessen ikke blot Bevismidler i strengere Forstand, beregnede på den dømmende Ret, men de ere også Oplysningsmidler, om hvilke der bliver selvstændigt Spørgsmål for de Formåls Skyld, der betegne den Anklagen forudgående undersøgelse. Forskrifterne herom kunne derfor ikke passende, som i Udkastet til Processen i borgerlige Domssager, bringes i Forbindelse med Domsbehandlingen.

Fra det 3die til det 6te Afsnit omhandler Udkastet de Stræffesager, der forfølges af Statsanklageren eller Politiet, altfå de af offentlige, dertil beskikkede Myndigheder påtalte Sager, en Klasse, som selvfølgelig vil udgjøre Hovedbestanddelen af dem, for hvilke regler blive at søge i Loven om Strafferets-

plejen. Af disse Afsnit handler det 3die om Undersøgelsen, førend Anklage er rejst, hvad enten Domslagen skal behandles for Landsretten eller for Underretten, det 4 de og 5te Afsnit

handle hver for sig om Domssagers Behandling ved Landsretten og ved Underretten, det 6te Afsnit endelig om Retsmidlerne. I det 7de

Afsnit gives Regler for Behandlingen af Sager, der ikke forfølges af Statsanklageren eller Politiet, men som dog høre under Lovens Område. For disse særegne Sager har Udkastet vel for en stor Del kunnet indskrænke sig til at henvise til de i 3 die til 6te Afsnit givne Forskrifter, men har dog ikke ganske kunnet undværs

særlige Regler. Det 8de Afsnit om Fuldbyrdselen as Domme i Straffesager og det 9de om Omkostninger og Rettergangs bøder ere atter fælles Afsnit, men deres naturlige Plads måtte blive efter de Afsnit, der omhandle Procesmåden. Det 10de Afsnit indeholder Forskrifter om Lovens Træden i Kraft og de fornødne Overgangsbestemmelser.